

Міністерство освіти і науки України

Бердянський державний педагогічний університет
кафедра дошкільної освіти

ТЕМА

**Виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку засобами
сучасного мистецтва**

Кваліфікаційна робота магістра

Виконавець: здобувач другого (першого)
рівня вищої освіти, групи **М22ДО-3**

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Освітньо-професійна програма: Дошкільна
освіта

ПП: **СТЄНІНА Марина Вікторівна**

Керівник: канд. психол. наук, доцент
Донченко Ольга Сергіївна

Рецензент: **Єськова Тетяна Леонідівна**

Запоріжжя – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ПРОБЛЕМА ВИХОВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ ПОЧУТТІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА.....	5
1.1. Виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку як педагогічна проблема.....	5
1.2. Роль засобів сучасного мистецтва у вихованні естетичних почуттів дошкільників.....	14
1.3. Методи і прийоми виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку засобами сучасного мистецтва.....	16
Висновки до розділу I.....	29
РОЗДІЛ II. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИХОВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ ПОЧУТТІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА.....	30
2.1. Особливості виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку (методика та результати констатувального експерименту).....	30
2.2. Педагогічні умови виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку засобами сучасного мистецтва.....	36
2.3. Аналіз результатів дослідження.....	45
Висновки до розділу II.....	55
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
ДОДАТКИ.....	63

ВСТУП

Актуальність теми виховання естетичних почуттів через сучасне мистецтво, мотивується особистісною орієнтацією сучасної освіти, за якою передбачає активне входження дитину у креативну діяльність, запозичення й примноження естетичного досвіду людства – основи естетичного розвитку особистості. З огляду на це, вирішального значення набуває осмислення естетичних почуттів особистості. За Національною доктриною розвитку освіти України XXI століття основна мета освіти вбачається саме в її спрямуванні на естетичне виховання та якнайповніших розвиток людини, що є найвищою суспільною цінністю, формування її морально-ціннісної системи, розвитку художньо-творчих здібностей. Адже саме музика позитивно позначається на емоційній сфері людини, на формуванні її морально-естетичної системи.

Мета дослідження – розкрити особливості виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку засобами сучасного мистецтва.

Об'єктом дослідження є педагогічний процес, спрямований на формування естетичних почуттів дітей дошкільного віку.

Предметом дослідження є методи і прийоми виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку засобами сучасного мистецтва.

Відповідно до поставленої мети в дослідженні вирішуються такі **завдання**:

1. Проаналізувати проблему виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку у педагогічній літературі.
2. Розкрити роль засобів сучасного мистецтва у вихованні естетичних почуттів дошкільників.
3. Вивчити методи і прийоми виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку засобами сучасного мистецтва.

4. Провести експериментальне дослідження виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку засобами сучасного мистецтва та проаналізувати його результати.

5. Сформулювати педагогічні умови виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку засобами сучасного мистецтва.

Вирішення поставлених завдань здійснюється за допомогою різних **методів дослідження**: синтез, класифікація, систематизація ідей дослідження, спостереження, бесіда, анкетування, інтерв'ю, оцінювання результатів діяльності дітей, якісна і кількісна обробка результатів дослідно-експериментальної роботи. Зокрема, при роботі з теоретичним матеріалом дослідження використано синтез, класифікацію, систематизацію ідей. У ході виконання експериментальної частини роботи було застосовано спостереження, бесіду, анкетування, інтерв'ю, оцінювання результатів діяльності дітей.

Теоретичне значення результатів наукової роботи полягає у розширенні теоретичних уявлень про формування естетичних почуттів у дітей дошкільного віку, про можливість використання різних видів сучасного мистецтва для формування естетичної сфери дошкільників.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливостях застосування отриманих результатів для написання наукових статей з педагогіки та методики дошкільної освіти.

Структура дипломної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаної літератури і додатків. Загальний обсяг роботи – 78 сторінок комп'ютерного набору.

ВИСНОВКИ

У межах наукового пошуку нами проаналізовано проблему виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку у педагогічній літературі, розкрито роль засобів сучасного мистецтва у вихованні естетичних почуттів дошкільників, вивчено методи і прийоми виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку засобами сучасного мистецтва, проведено експериментальне дослідження виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку засобами сучасного мистецтва та проаналізовано його результати, сформульовано педагогічні умови виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку засобами сучасного мистецтва.

Проведене дослідження є підставою для формулювання таких висновків:

1. Формування естетичних почуттів дітей дошкільного віку – це цілеспрямований процес формування творчої активності особистості, здатної сприймати й оцінювати прекрасне, досконале, гармонійне в житті та природі, творити за законами краси. Формування естетичних почуттів дітей дошкільного віку передбачає духовно-естетичне й моральне виховання дітей; формування вмій і навичок, які допомагають залучити дітей до активної художньо-творчої діяльності; виховання любові до мистецтва, потреби спілкуватися з ним, формування естетичного смаку дітей; розвиток їх творчих сил і здібностей. Формування естетичних почуттів дошкільників здійснюється у процесі естетичного виховання, через використання засобів мистецтва.

2. Важливу роль у формуванні естетичних почуттів дітей дошкільного віку відіграють музика, пісні, українські народні й авторські казки, легенди, танцювальне мистецтво.

3. Для формування естетичних почуттів дошкільників засобами мистецтва можуть використовуватися ігри, вправи, художньо-педагогічні технології, ІКТ, бесіди, ігри, казки-інсценівки, екскурсії, експедиції,

естетична бесіда, розповіді про мистецтво, художньо-дидактичні гри, дитяче художнє проектування, мистецькі презентації.

4. Проведеним констатувальним експериментом встановлено, що у більшості дошкільників контрольної й експериментальної груп сформований когнітивно-ціннісний, емоційно-чуттєвий критерій естетичних почуттів, тобто вони розуміють красу в навколишньому світі, усвідомлюють вплив споглядання прекрасного на їх емоції, почуття, настрої, проте найменш сформованим в аналізованій вибірці є комунікативно-рефлексивний критерій естетичних почуттів дошкільників, тобто меншість дошкільників здатна виражати своє ставлення до прекрасного, вербалізувати його й надавати оцінку.

5. Для формування виховання естетичних почуттів дітей дошкільного віку засобами сучасного мистецтва потрібно створювати такі педагогічні умови: запровадження ігрових технологій, ситуацій; використання традиційних і нетрадиційних засобів зображувального мистецтва; використання засобів музичного мистецтва; використання засобів декоративно-прикладного мистецтва.

6. Проведеним опитуванням дошкільників на контрольному етапі експерименту зафіксовано зростання кількості дітей в експериментальній групі із кращими показниками сформованості естетичних почуттів за кожним із виокремлених нами критеріїв.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Блудова Ю.О. Критерії, показники та рівні сформованості художньо-естетичного смаку у дітей молодшого шкільного віку. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/63/part_1/21.pdf(дата звернення: 20.05.2024).
2. Блудова Ю.О. Народне мистецтво регіону – ефективний засіб формування художньо-естетичного смаку дітей молодшого шкільного віку. URL: <https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/Bludova-YU.O.-Dysertatsiya.pdf>(дата звернення: 20.05.2024).
3. Блудова Ю.О. Технологія формування художньо-естетичного смаку засобами регіональної культурно-історичної спадщини. Імідж сучасного педагога. 2017. №1(170). С. 45-48.
4. Блудова Ю.О. Формування художньо-естетичного смаку дітей молодшого шкільного віку засобами регіональної культурно-історичної спадщини: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.07. К., 2018. 23с.
5. Борин Г. Обдарована дитина: психолого-педагогічний аспект діяльності педагога в умовах ДНЗ: матеріали II науково-практичної конференції «Соціальні трансформації у кризовий період». Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. С. 33-37.
6. Варгата О.В. Якість управління естетичним вихованням учнів у загальноосвітньому навчальному закладі. *Педагогічний дискурс*. 2010. Випуск 7. С. 55-58.
7. Ватаманюк Г. Музично-ігрова діяльність як засіб формування комунікативних умінь старших дошкільників. Актуальні питання естетичного виховання молоді засобами музики: монографія / за заг. ред. Печенюк М.А. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2014. 200 с.

8. Ганжа М. Вплив предметної творчості на розвиток дитячої особистості. *Нова педагогічна думка*. 2015. №2 (82). С.132-135.

9. Ганжа М.В. Педагогічні проблеми естетичного виховання: інтерактивний підхід їх вирішення. *Наукові записки РДГУ*. 2017. Випуск 15(58). С. 35-38.

10. Гучканюк А., Майборода І. Особливості організації естетичного сприймання на уроках образотворчого мистецтва у початковій школі. Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, 26-27 жовтня 2017р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. Мукачєво: Вид-во МДУ, 2017. С.113-116.

11. Демченко І. Підготовка майбутнього вчителя образотворчого мистецтва до художньо-естетичного виховання сільських школярів засобами декоративно-прикладного мистецтва. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2009. Випуск 30. С. 18-24.

12. Дронова О. О. Проблема художньо-естетичного розвитку дітей дошкільного віку у сучасному медіа-просторі. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2013. № 13 (272), Ч. I, С. 85-95.

13. Інспекторова Т. Особливості естетичного виховання дошкільників засобами музики. Збірник наукових праць. Частина 2, 2009. С.144-149.

14. Комаровська О. А. Художньо-естетичне виховання у позаурочний час: технологічний вимір. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. 2014. №5. С. 342-350.

15. Кондратова В.В., Калашнікова О.В. Розвиток творчих здібностей учнів у процесі викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» в початковій школі. *Актуальні питання мистецької педагогіки*. 2016. Випуск 5. С. 38-44.

16. Косинкова О.П., Лобач О.О. Емоційно-естетичне виховання дошкільників засобами музичного мистецтва. С. 275-277.

17. Кузьменко Н. Особливості естетичного виховання дошкільників. https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2014/32.pdf (дата звернення: 20.05.2024)
18. Мар'євич Н. Підготовка майбутніх учителів до реалізації художньо-ігрового підходу у вихованні молодших школярів. Проблеми освіти: збірник наукових праць. Спецвипуск. Вінниця-Київ, 2015. 110 с.
19. Масол Л. М. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання : метод. посіб. Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. 178 с.
20. Мельничук Л. Завдання естетичного виховання школярів в умовах технологізації педагогічної діяльності. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/11335/1/Melnychuk.pdf>(дата звернення: 20.05.2024).
21. Москалюк А. М. Вплив предметів художньо-естетичного циклу на емоційно-естетичний розвиток молодших школярів. *Вісник Житомирського державного університету*. 2012. Випуск 66. Педагогічні науки. С. 185-188.
22. Мочан Т.М. Традиції та перспективи естетичного виховання школярів у контексті реформування української освіти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія “Педагогіка, соціальна робота“. Випуск 23. С. 102-104.
23. Обертас Т. С. Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами образотворчого мистецтва. *Таврійський вісник освіти*. 2014. №1(45). Частина II. С. 120-125.
24. Одерій Л.Є., Роздимаха А.І. Психолого-педагогічна компетентність як складова вивчення проблеми формування здатності до естетичної оцінки явищ дійсності засобами українського мистецтва. Проектування життєвої компетентності учнівської молоді : колективна монографія / за наук. ред. проф. Кузьміної О.В. НамеIn: InterGING, 2018. С. 185-207.

25. Оксьон В.І. Організація та управління процесом художньо-естетичного виховання – від ідеї до реалізації (на прикладі «Школи Володимира Лубенка» в Україні). *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2013. №6 (13). С.13-20

26. Олексюк-Казо Л.М. Декоративно-прикладна творча діяльність в художньо-естетичному вихованні. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2010. С. 131-139.

27. Отич О.М. Сутність та складові художньо-естетичної культури особистості. Естетичне виховання дітей та молоді: теорія, практика, перспективи розвитку: збірник наукових праць / за ред. О. А. Дубасенюк, Н. Г. Сидорчук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. С.44 – 52.

28. Пагута Т.І. Мета і завдання реалізації естетичного виховання молодших школярів.

URL:

<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/3668/3/Pahuta%20Tetiana%20Ivanivna.pdf> дата звернення: 20.05.2024).

29. Петрук Л. П. Дитячий фольклор як засіб морально-естетичного виховання дошкільників. С. 195-202.

30. Полевик Н.В. Особливості застосування ігрового методу на уроках образотворчого мистецтва у 1 класі. Дні науки – 2010. Збірник студентських наукових статей. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2010. 212 с. С.51-56.

31. Просенюк А.І. Ідеї В. Сухомлинського щодо реалізації творчого потенціалу в процесі художньо-естетичного розвитку дітей дошкільного віку. Педагогічний альманах. 2015. Випуск 27. С. 52-56.

32. Рагозіна В.В. Реалізація художньо-естетичного розвитку дітей раннього віку у вітчизняному освітньому законодавстві. Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції / [За ред. І.Д. Бега, Р.В. Малиношевського]. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. С. 232-236.

33. Румак Н.В. Розв'язання актуальних психолого-педагогічних Проблем художньо-естетичного виховання дітей у закладі позашкільної освіти через засоби декоративно-прикладного мистецтва. Актуальні проблеми викладання дисциплін образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва у навчальних закладах мистецького спрямування : Матеріали I Регіонального науково-практичного семінару, м. Лозова, ОКЗ «ЛВКМ», 23 березня 2019 р. / Збірник матеріалів. Лозова : ОКЗ «ЛВКМ», 2019. С. 32-39.

34. Савченко Н. Теоретичні основи художньо-естетичного виховання школярів. *Наукові записки РВВ КДПУ ім. В. Винниченка*. 2004. Випуск 58. - Серія: Педагогічні науки. С. 240-245.

35. Соколик Ж. В. Розвиток художньо-естетичної освіти учнів у сучасній початковій школі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 9 (43). С. 57-64.

36. Тищенко В.П. Початкова дизайн-освіта: теорія і практика формування конструктивних умінь особистості: монографія. К.: Пед. думка, 2007. 381 с.

37. Тодосієнко Н.Л. Комплекс мистецтв як засіб формування естетичного сприймання у молодших школярів у позакласних формах роботи. *Збірник наукових праць Київського національного педагогічного університету ім. М.Драгоманова*. 2019. С.179-185.

38. Тодосієнко Н.Л. Формування естетичного сприймання у молодших школярів засобами поліхудожньої діяльності. *Zbiór raportów naukowych «Naukowe prace, praktyka, opracowania, innowacje 2013 roku» (30.12.2013 - 31.12.2013)*. Zakopane: wydawca: Sp. z o.o. «Diamondtradingour», 2013. P.5-6.

39. Фабрицій Н., Борин Г. В. Художньо-естетичне виховання старших дошкільників як психолого-педагогічна проблема. *Матеріали II науково-практичної конференції «Соціальні трансформації у кризовий період»*. –Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. С. 234-236.

40. Федчук М., Вербівський Д. С. Використання інформаційно–комунікаційних технологій на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. Науковий пошук молодих дослідників: збірник наукових праць студентів, магістрантів та викладачів / за заг. ред. Єремєєвої В. М., Толстової О. В., Карплюк С. О., Вербівського Д. С. Житомир : Вид-во О. О. Євенок, 2018. Вип. 11. С. 182-184.

41. Фокіна Т. Програма художньо-естетичного розвитку дошкільників. Дошкільне виховання. 1999. № 1. С.35-38.

42. Ясеницька Ж., Савчин Г. Сучасні технології художньо-творчого розвитку учнів. *Молодь і ринок*. 2014. №8 (115). С. 115-120.

43. Яшина О.М. Художньо-естетична освіта і виховання як чинник особистісних цінностей. Науковий вісник. Серія «Філософія». Харків: ХНПУ, 2017. Вип.48 (частина II). С.163-171.